

СРПСКИ ВОЈНИ ЛЕКАРИ НА ВЕЖБИ НАТОА У НОРВЕШКОЈ

ХИРУРЗИ У ПОЛАРНОМ КРУГУ

Однос припадника норвешке војске према колегама из Србије указивао је на њихову жељу да успоставе међусобно поверење како би и у будућности што боље сарађивали. На крају вежбе чланови српског хируршког тима добили су од домаћина амблеме и нож са ознакама норвешког медицинског батаљона, што је симболично казивало да су прихваћени као припадници тог састава.

Нису више ретке активности Војске Србије у међународној војној сарадњи, а поједини припадници наших оружаних снага већ су више пута изводили заједничке вежбе или учествовали у мировним и хуманитарним операцијама. То у потпуности важи и за војне здравствене раднике, који су у последњих неколико година забележили велики број учешћа у разним видовима заједничких међународних војних активности.

Они су недавно учествовали и на вежби НАТОа "Хладан одговор 2007", која је почетком марта одржана на крајњем северу Норвешке. Занимљиво је да су неки од њих учествовали и мировној мисији у Конгу, тако да сада имају искуства и из екваторског и из поларног круга. Учешће војног санитарског тима на вежби у Норвешкој је још један показатељ све интензивније међународне војне сарадње наше земље, што доприноси остваривању неких тежишних приоритета спољне политике Републике Србије и садржајнијем укључивању у евроатлантске интеграције.

■ ЗБРИЊАВАЊЕ РАЊЕНИКА

Најпре је средином фебруара ове године двадесет девет санитарних – хирурга, анестезиолога, специјалиста инфективне медицине и медицинских техничара из Управе за здравство Министарства одбране (МО), са Војномедицинске академије, из нишке Војне болнице, ЦВМУ Београд и ВМЦ Нови Сад – отпутовало у Краљевину Норвешку, како би похађали "Тактички и траума-курс за учешће у мировним операцијама". Курс је одржан у Центру здружених санитарских служби Норвешке војске (налази се у Се-

сволмену), а водио га је стручњак светског гласа професор Џон Пилграм-Ларсен. Наши здравствени радници имали су прилику да се за једанест дана обавесте о свим детаљима рада хируршких тимова у мировним мисијама, а за показано знање добили су сертификат о завршеном курсу за мировне операције.

Након тога изабран је један хируршки тим, како би заједно са норвешким колегама учествовао на вежби НАТОа "Хладан одговор 2007". У тиму су се нашли специјалиста опште хирургије потпуковник др Небојша Ђенић, специјалиста трауматолог потпуковник др Горан Милојковић, анестезиолог пуковник др Милић Вељовић и медицински техничари Нада Коцић, Верица Стефановић и Јаворка Благојевић.

Наш хируршки тим учествовао је на вежби НАТОа у саставу медицинског батаљона оружаних снага Краљевине Норвешке. Привилегија у односу на домаћине није било, тако да су и наши медицински радници спавали у малим шаторима постављеним на снегу и у врећама за спавање. Радне активности су се састојале у наизменичном дежурњу са три норвешка хируршка тима, током којих су тријажирани, оперативни и постоперативно збрињавани и евакуисани "рањеници".

"Са терена су непрестано доводили маркиранте" – казује потпуковник др Небојша Ђенић – "са различитим врстама повреда. Маркиранти су веома добро симулирали повреде од минско-експлозивних средстава на разним деловима тела, устрелне и прострелне ране, али и повреде термичким дејством. Ми смо радили по принципима које смо усвојили на курсу и шематизовано смо проверавали ваздушне путеве, дисање, циркулацију, стање свести и обављали комплетан преглед пацијената. Контролори и посматрачи су били веома задовољни оним што је демонстрирао српски хируршки тим, а част су нам својом посетом указали начелник Генералштаба Норвешке армије генерал Диесен и начелник санитета генерал Росен. Посетили су нас и новинари, тако да смо се нашли и у репортажи на норвешкој националној телевизији и у њиховим новинама".

Први део вежбе одржан је у бази у Сетермоену, али је онда стигла наредба о пребацивању на север. Комплетна болница је за неколико сати размонтирана, стављена на точкове, а затим поново подигнута и ста-

вљена у функцију четрдесет километара даље. Припадници нашег тима су се активно укључили у поступак пребацивања болнице, што их је још више зближило са људством норвешког медицинског батаљона. Домаћини су им објаснили да су војне базе и сва насеља у околини остаци јединица које су ту биле стационарне у време "хладног рата". Те информације и укупан однос указивали су да припадници Норвешке војске желе да са колегама из Србије стекну међусобно поверење, како би и у будућности што боље сарађивали. На крају вежбе од домаћина су за успомену добили неко-

лико амблема и нож са ознакама норвешког медицинског батаљона, што је симболично казивало да су прихваћени као припадници тог састава.

ИСКУСТВА ИЗ РАТА

Норвешки партнер упутио је молбу Сектору за политику одбране МО да наши здравствени стручњаци припреме презентације, везане за искуства из ратне хирургије у балканском конфликту. Потпуковници др Небојша Ђенић и др Горан Милојковић су одабрали да прикажу рад Војне болнице у Нишу и истурене хируршке екипе у Ђаковици, током рата 1999. Презентације су поред услова за рад приказале и доста ратних рана, као и начине примарне и дефинитивне хируршке обраде. Излагања су са великим занимањем пратили чланови три норвешка хируршка тима и целокупно особље медицинског батаљона.

"Пошто су на многим фотографијама могли да препознају наша лица у ратним ситуацијама и за операционим столом" – говори потпуковници Ђенић и Милојковић – "наш медицински кредибилитет је још више порастао. Између осталог, показали смо им и град Ниш под касетним бомбама и ране које су од њих настајале".

ВЕЖБА НАТОА НА СЕВЕРУ НОРВЕШКЕ

Српски хируршки тим пратио је показну вежбу, у којој су здружено учествовале тенковске, инжењеријске, хеликоптерске и пешадијске јединице из 21 земље чланице Северноатлантског савеза. На вежби изведеној у необичном поларном амбијенту, укупно је ангажовано 8.200 војника и официра. Чланови нашег тима су се обавестили и о разноврсном наоружању и другој војној опреми која је коришћена.

Вежби су присуствовали министар одбране Краљевине Норвешке, начелник ГШ Норвешке војске, акредитовани војни аташеи и бројни новинари.

Потпуковници Небојша Ђенић и Франк Берг размењују државне и војне симболе

■ АКРЕДИТИВИ ЗА МИРОВНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

Медицински техничар у нишкој војној болници Нада Коцић носи лепе утиске са севера Норвешке, мада јој је, како каже, ипак више пријала екваторијална клима, коју је осетила у мисији у Конгу. "Дружиле смо се са медицинским техничарима из Норвешке и Шведске" – каже Нада. – "Размењивали смо искуства и помагали једни другима". Њена колегиница Јаворка Благојевић тврди да у извршавању санитетских задатака на вежби није било ничега што би њој било непознато. "Код нас смо многе ствари радили интензивније" – истиче Јаворка – јер смо ми, нажалост, имали прави рат, док они само симулирају ратне игре".

Трауматолог потпуковник Горан Милојковић имао је прилику да на вежби упореди наше и норвешке доктринарне ставове и принципе за рад у пољским условима и изведе закључак да међу њима нема разлика. Ниво и квалитет пружања опште медицинске и стручно-специјалистичке помоћи у норвешкој и српској војсци је веома сличан, само што Норвежани на вишим нивоима здравствене заштите користе цивилне здравствене институције. "Принципи ратне хируршке доктрине су универзални" – тврди потпуковник Милојковић. – "Само што Норвежани имају систем санитетског организовања са више цивилних структура, тако да нису потпуно обучени за ратне услове. Наши хирурзи не само да пролазе кроз систем школовања у коме се велика пажња придаје ратним повредама, већ имају и значајна ратна искуства". Иначе, најчешће ратне повреде су по-

вреде екстремитета (70 до 80 посто), док се највећа смртност лежи после повреда грудног коша, абдомена или главе.

Учешће наших санитетских радника на вежби у Норвешкој део је сарадње предвиђене протоколом који су потписале министарства одбране наше земље и Краљевине Норвешке. "Вероватно је требало да на овај начин стекнемо неопходне акредитиве" – каже заменик управника Војне болнице у Нишу потпуковник др Небојша Ђенић – "како бисмо заједно са норвешким медицинским тимом учествовали у мировним операцијама". У овом тренутку заједничко учешће може се очекивати на простору Авгани-

Медицинско збрињавање рањеника са тешким опекотинама

РАТНА УНИФОРМА

Вежба на којој учествују припадници из више оружаних снага право је место и за упоређивање наоружања и војне опреме. Медицински радници из Војске Србије брзо су закључили да је њихова медицинска опрема добра, али и застарела, пошто Норвежани имају медицинска средства новија од наших, док Швеђани располажу опремом која представља последњу реч технике.

Ипак, у једном делу су и старешине и војници НАТОа завидели представницима српске војске. Наиме, српски хируршки тим носио је ратну униформу са ветровком, пододећом, чизмама и другим детаљима, који су се показали као одлични за зимске услове на северу Норвешке. Више официра из земаља чланица Алијансе занимало се за униформу Војске Србије, уз обавезна питања да ли је реч о стандардној униформи.

стана, где Норвежани од 2003. имају тимове за реконструкцију и надзор над локалном болницом и где извршавају задатке санитетске подршке немачког контингента, који је смештен на северу Авганистана. Разговора о томе је било, али коначна реализација је извесна тек када Скупштина Републике Србије одобри учешће наших санитетских радника у мировној мисији. За сада с поносом истичемо да су представници српског војног санитета достојно представили нашу земљу и војску на вежби НАТОа, али и да су поставили одличне односе са припадницима Норвешке војске.

"После завршетка вежбе" – говори потпуковник Ђенић – "осетили смо да су нас Норвежани прихватили не само стручно и професионално већ и људски". ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

СРПСКА ХИРУРГИЈА У НОРВЕШКИМ УСЛОВИМА

На иницијативу Министарства одбране Краљевине Норвешке, Војни санитет те земље је, у оквиру српско-норвешке сарадње, организовао двонедељни проширени курс хирургије. У групи српских лекара који су дошли у Норвешку било је шест хирурга и 24 анестезиолога и специјализована медицинска техничара. Циљ курса је био да се српско медицинско особље припреми за ангажовање у оквиру норвешких санитетских јединица у међународним операцијама.

"Министарство одбране Норвешке и Војни санитет сматрају да ће ова вежба ојачати санитетске квалификације обе земље, као и способности њиховог санитетског особља да учествују у међународним операцијама, нарочито имајући у виду понуду Србије да на том пољу буде извор снага за Норвешку у оквиру операција УН-а и НАТОа", каже мајор Тор Оле Вормдал, који већ две године ради на сарадњи српског и норвешког санитета као пројект-координатор у Војном санитету Норвешке.

"Од једанаест ставки описаних у Уговору о сарадњи између две земље, активности везане за ангажовање српског медицинског особља у ISAF биће приоритетне као и донација теренске болнице нивоа 2, конфигуриране према стандардима УН и НАТОа и одржавање четворонедељног курса за инструкторе у Србији у априлу и мају. Већ смо започели размену 12 српских и норвешких лекара", закључује мајор Вормдал.

Рањеници (маркиранти) стизали су са бојишта и дању и ноћу

Тежиште курса било је на ратној хирургији, норвешким санитетским процедурама лечења и норвешкој санитетској етици и моралу. Осим тога, учило се и о Женевској конвенцији и међународном хуманитарном праву, а дотакнуте су и теме као што је познавање опреме и материјала који се користе у међународним операцијама као и систем норвешког санитета (структура, функција, линија команде и расподела одговорности). ■

Еирик Магнус Мартинусен
(Пренето из норвешког војног листа FORSVARETS)